

Redengevende omschrijving met waardestelling

Kruiskensweg 8 Asten

Gemeente Asten

van R. K. Jongenschool & Bouwster

Objectgegevens

Adres : Kruiskensweg 8
Postcode : 5721 KD
Plaats : Asten
Kadastraal : gemeente Asten, sectie K, nr. 521
Oorspronkelijke functie : jongensschool
Huidige functie : basisschool
Bouwjaar : 1954

Algemeen

Bezoekdatum : 24 september 2021
Auteur : Karlijn Kersten MA MSc
Redactie : Monique van de Looi
Rapportagedatum : 26 oktober 2021

Monumentenhuis Brabant B.V.
Markt 9
4931 BR Geertruidenberg
www.monumentenhuisbrabant.nl
T. 0162-511833
E. info@monumentenhuisbrabant.nl

Monumentenhuis Brabant B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Inleiding

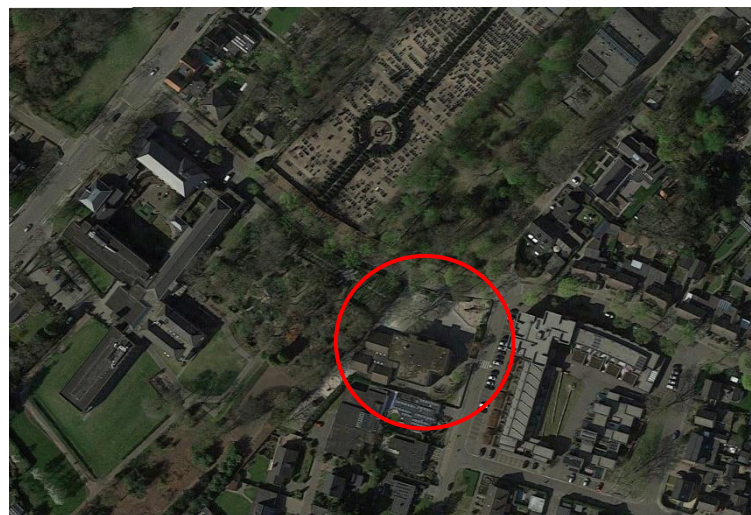
Deze beschrijving dient om de cultuurhistorische waarden van de school vast te leggen. In de beschrijving worden de gevels met de klok mee beschreven, beginnend bij de voorgevel. De gevels worden afzonderlijk van links naar rechts beschreven. De voorgevel van de school betreft de gevel met daarin de hoofdingang, parallel aan de Kruiskensweg. Dit is de noordoostgevel.

Situering, geschiedenis en hoofdvorm

Direct ten zuidwesten van de kern van Asten, grenzend aan de tuin van het klooster van de Zusters van Asten, is in 1953 op de hoek van de Kruiskensweg en de Lijntjesstraat, de Bonifatiuschool gebouwd. Het schoolgebouw is ontworpen door architectenbureau Gebr. De Vries te Helmond.

De rode pijl wijst Kruiskensweg 8 aan. Bron: Google Maps.

De rode cirkel wijst Kruiskensweg 8 aan. Bron: Google Maps.

Op de kadastrale minuut van 1811-1832 is de locatie Kruiskensweg 8 gelegen in het gebied De Hees Akkers, bestaande uit gronden die in gebruik zijn als bouwland en weiland. De Kruiskensweg is dan al aangelegd en loopt van De Dijk van Someren naar Asten (nu Wilhelminastraat) naar de Wolfsbergsche Kerkstraat (nu Kerkstraat). De Kruiskensweg scheidt het gebied De Hees Akkers van het gebied Achter de Pastorij. De locatie Kruiskensweg 8 bestaat in 1811-1832 uit bouwland in eigendom van Adriaan Timmermans, landbouwer, Francis Berkers, brouwer, en de erven Sauvé. Direct ten westen van deze bouwlanden liep een pad. Op de topografische kaart van 1927 is zichtbaar dat, nog verder naar het westen, het klooster van de Zusters van Asten aan de Wilhelminastraat is gebouwd en dat de grond erachter als tuin bij het klooster in gebruik is. In 1939 wordt de loop van het pad tussen de bouwlanden recht getrokken. Op de topografische kaart van 1955 is de Lijntjesstraat voor

het eerst ingetekend ten oosten van het oudere pad. In 1959 wordt de bouw van de Bonifatiuschool, op de hoek van de Kruiskensweg en de Lijntjesstraat, ingetekend op de kadastrale hulpkaart. In hetzelfde jaar wordt ook de nieuwe lintbebouwing aan de Kruiskensweg ingetekend. Op de topografische kaart van 1973 is de uitbreiding van de wijk zichtbaar.

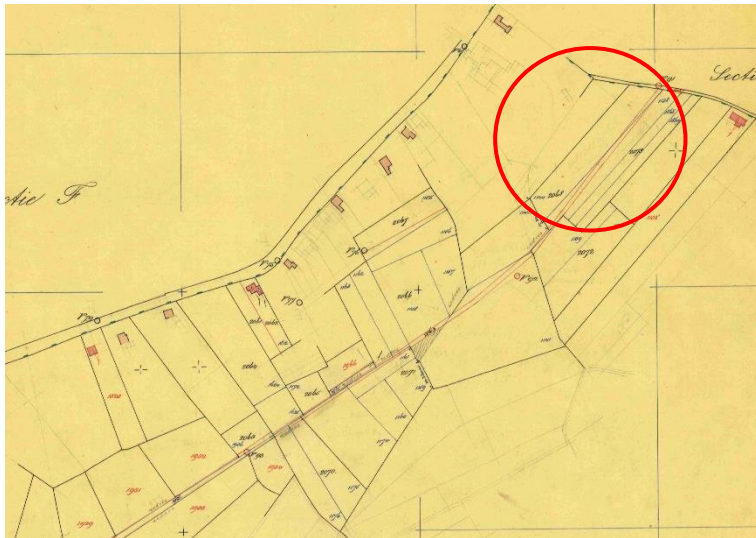
Kadastrale kaart 1811-1832, minuutplan Asten, sectie G blad 02 en sectie E blad 03. Bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl.

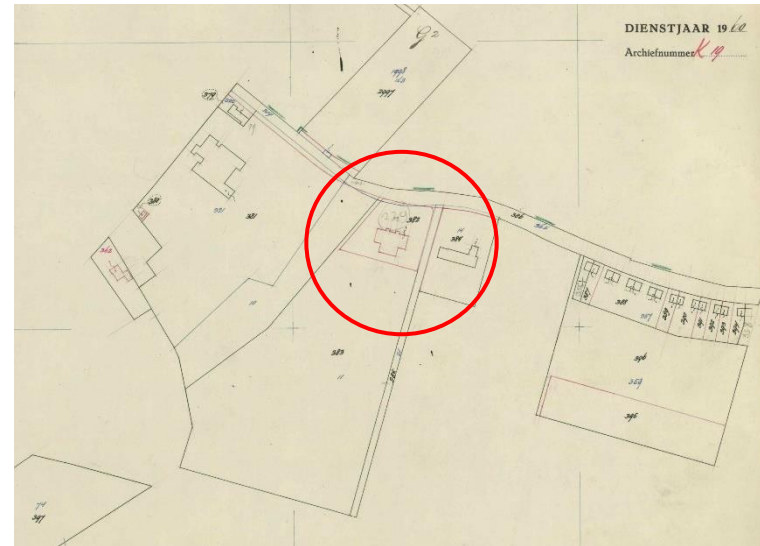
Topografische militaire kaart 1900 met daarop in rood aangegeven de locatie van Kruiskensweg 8. Bron: topotijdreis.nl.

Topografische militaire kaart 1927 met daarop in rood aangegeven Kruiskensweg 8. Bron: topotijdreis.nl.

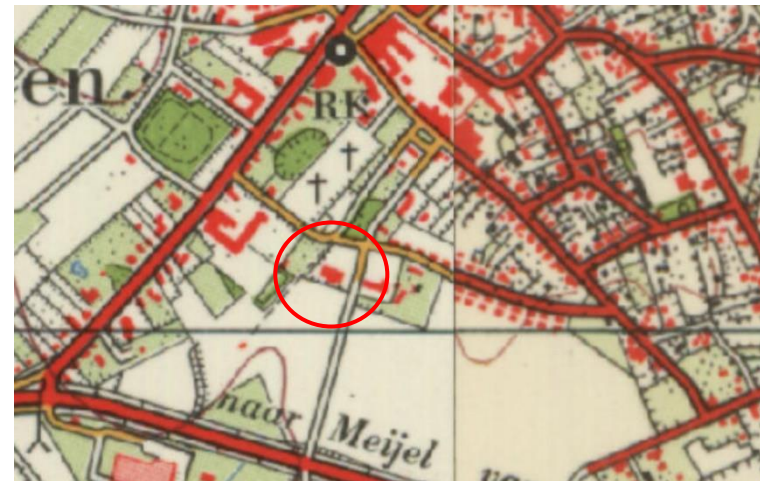
Kadastrale hulpkaart 1939 met daarop het rechte trekken van de Lijntjesstraat. Bron: Kadaster Archiefviewer.

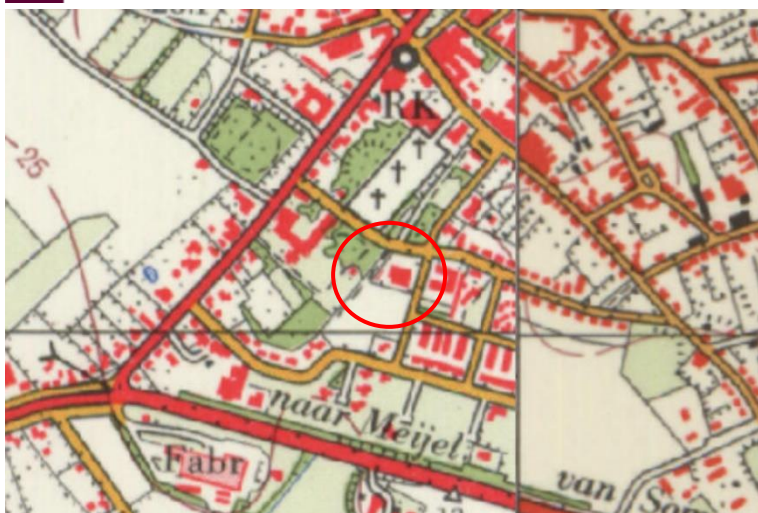
Kadastrale hulpkaart 1959 waarop de bouw van de school is ingetekend.

Topografische militaire kaart 1955 met daarop in rood aangegeven Kruiskensweg 8. Bron: topotijdreis.nl.

Topografische militaire kaart 1963 met daarop in rood aangegeven Kruiskensweg 8. Bron: topotijdreis.nl.

Topografische militaire kaart 1973 met daarop in rood aangegeven Kruiskensweg 8. Bron: topotijdreis.nl.

De school is gebouwd in een voor de wederopbouwperiode kenmerkende typologie. Mede als gevolg van het sterk stijgende geboortecijfer nam na de Tweede Wereldoorlog de behoefte aan scholen sterk toe. Vanuit de overheid werden daarom veranderingen en verbeteringen van het onderwijs opgezet. Kenmerkend voor de vernieuwing van het onderwijs was de focus op actief onderwijs met een losser klassenverband en veel aandacht voor de zelfwerkzaamheid en de persoonlijkheidsvorming van de kinderen. Dit uitte zich in een schoolgebouw met grote klaslokalen met verplaatsbaar en los meubilair, voor kinderen bereikbare lage kastruimten met leermiddelen, een handenarbeid- en handwerklokaal, een gymnastiekzaal en buitenspeelveld, een schoolzaal met podium als centrale plaats voor de

schoolgemeenschap én als uitdrukking van de sociale betekenis van de school voor de samenleving en meer aandacht en ruimte voor het administratieve gedeelte van de school. Ook was er veel aandacht voor de optimale ligging en situering van het schoolgebouw in verband met de toetreding van licht en lucht, en de aanleg van een veilige speelplaats, schooltuin en speelveld. De traditionele schoolgebouwen, veelal van het gangtype, voldeden niet meer aan deze eisen, dus werden nieuwe schooltypen ontwikkeld. Zo werd, naar buitenlands voorbeeld, het haltype ontwikkeld: een schoolgebouw met een centraal gesitueerde multifunctionele hal. De hal zorgde voor optimale gebruiksmogelijkheden van de noodzakelijke verkeersruimte. De traditionele gangen werden samengevoegd tot één grote ruimte waar een zo groot mogelijk aantal lokalen omheen gegroepeerd werd. De lokalen op de begane grond stonden in rechtstreekse verbinding met de hal en de lokalen op de verdiepingen door middel van gaanderijen.¹ Ook de Bonifatiusschool is gebouwd volgens dit haltype. De Bonifatiusschool is opgetrokken vanuit een samengestelde plattegrond onder een plat dak met overstek. De gevels bestaan uit metselwerk van een groot formaat rode baksteen in vrij verband met cementvoeg, met een trasraam van kloostermoppen en siermetselwerk onder de dakrand. De gevelopeningen zijn voorzien van betonnen omlijstingen.

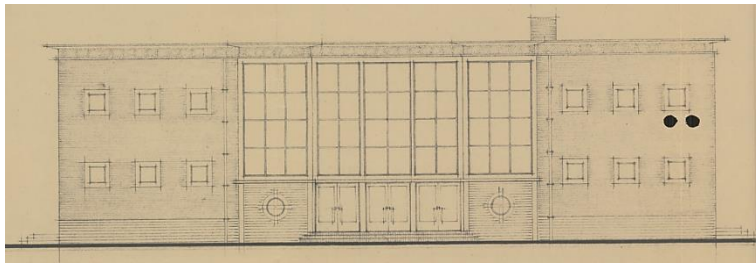
Aan de noordwestzijde van het gebouw is in de jaren '70 van de twintigste eeuw een eenlaagse uitbreiding van de school gebouwd. In de jaren '90 van de twintigste eeuw zijn de oorspronkelijke betonnen en stalen ramen vervangen door aluminium en kunststof exemplaren. Ook in het interieur hebben verschillende wijzigingen plaatsgevonden. De school

¹ Categorieaal onderzoek wederopbouw scholen, Rijksdienst voor de Monumentenzorg.

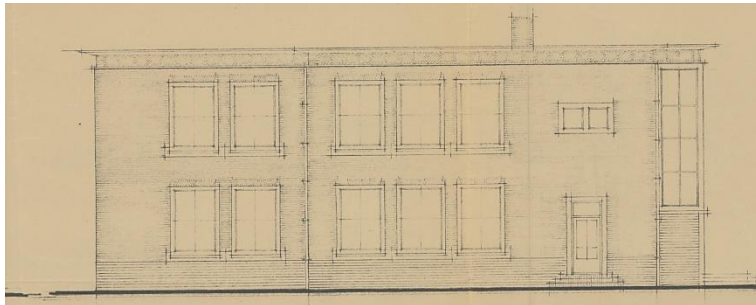
Monumentenhuis Brabant b.v.

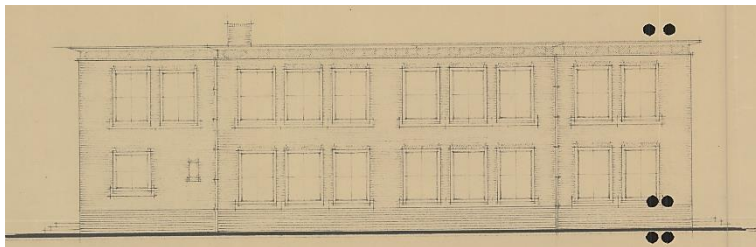
staat vrij ver naar achteren op het perceel, waardoor aan de voorzijde van het gebouw een groot schoolplein is gecreëerd dat langs de straat wordt begrensd door metselwerk muurtjes met ezelsruggen.

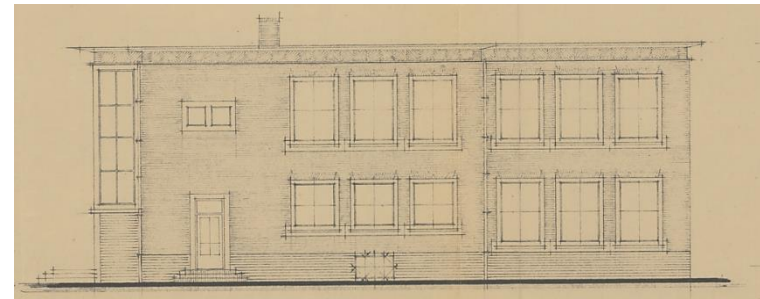
Voorgevel op bouwtekening uit 1953. Bron: RHCe

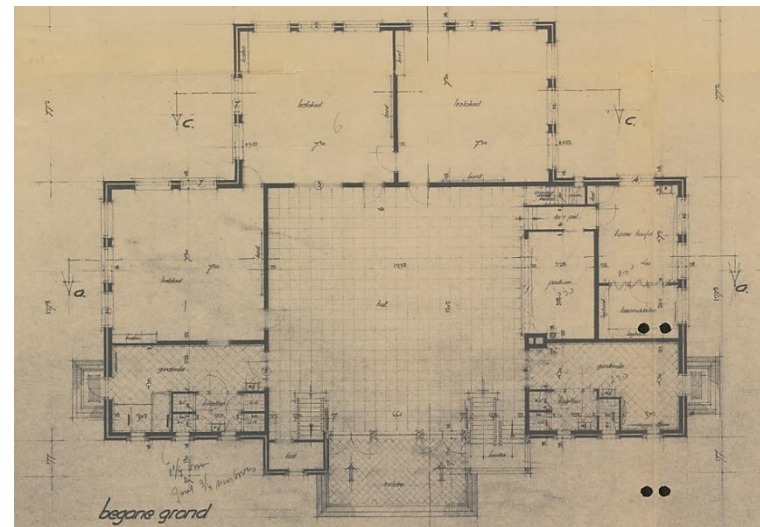
Linkerzijgevel bouwtekening uit 1953. Bron: RHCe.

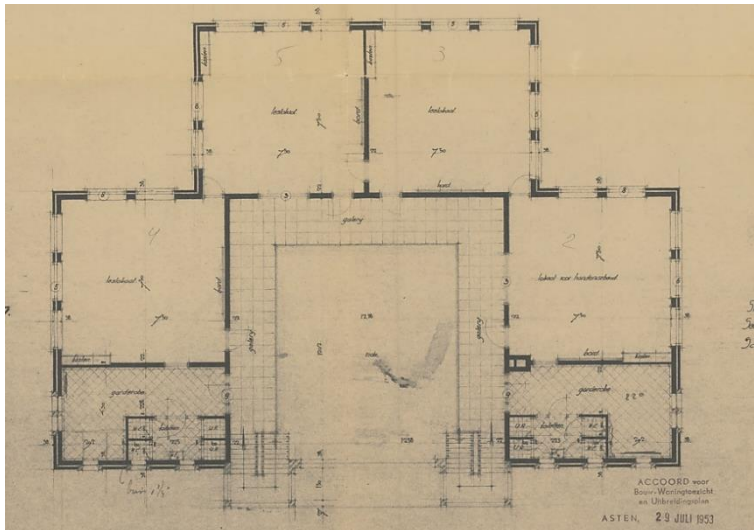
Achtergevel op bouwtekening uit 1953. Bron: RHCe.

Rechterzijgevel op bouwtekening uit 1953. Bron: RHCe.

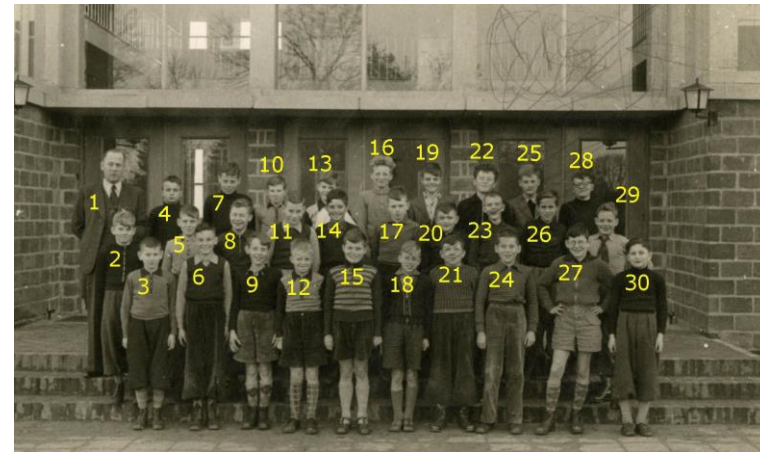
Oorspronkelijke plattegrond uit 1953 van de begane grond. Bron: RHCe.

Oorspronkelijke plattegrond uit 1953 van de eerste verdieping.
Bron: RHCE.

Foto van kort na de bouw van de school. Bron: RHCE.

Schoolfoto uit 1954 voor de hoofdingang. Bron: Facebook.

Foto uit jaren '70-'80. Bron: RHCE.

Luchtfoto uit de 2^e helft 20ste eeuw. Bron: Facebook.

Voorgevel (noordoostzijde)

Met de voorgevel wordt in dit rapport de gevel bedoeld waarin zich de hoofdingang bevindt, die evenwijdig aan de Kruiskensweg is gesitueerd. Centraal in de voorgevel bevindt zich de hoofdtoegang van de school met aan weerszijde een risalerend trappenhuis. De gevels van het trappenhuis zijn opgetrokken uit kloostermoppen en voorzien van getraliede rondvensters. Daarboven zijn in een betonnen omlijsting aluminium 12-ruits vensters aangebracht ter vervanging van de oorspronkelijke betonnen vensters. Tussen de trappenhuisen is de oorspronkelijke inham later dichtgezet met drie dubbele aluminium deuren onder een kleine luifel. Hierboven zijn, terugliggend en in een betonnen omlijsting, aluminium 10-ruits vensters aangebracht ter vervanging van de oorspronkelijke betonnen vensters. In de geveldelen uiterst links en rechts bevinden zich elk zes kunststof eenruits vensters in een betonnen omlijsting onder rollagen. De kunststof vensters zijn later aangebracht ter vervanging

van de oorspronkelijke stalen exemplaren. Achter de zinken hemelwaterafvoeren bevinden zich ventilatieopeningen ter hoogte van de (oorspronkelijke) toiletgroepen op de begane grond en de verdieping. Rechts van het oorspronkelijke schoolgebouw is de in de jaren '70 van de twintigste eeuw gerealiseerde eenlaags aanbouw onder zadeldak zichtbaar.

Zicht op de school vanaf de Kruiskensweg.

Voorgevel.

Ingangsportaal.

Linkerdeel voorgevel.

Rechterdeel voorgevel.

Aanbouw aan de rechterzijde.

Vorgevel van de aanbouw.

Linkerzijgevel (zuidoostzijde)

De linkerzijgevel bestaat uit twee delen: links een terugliggend deel en rechts vooruitstekend bouwdeel. In het linkerdeel bevinden zich, in een betonnen omlijsting, vier vernieuwde kunststof vierruits vensters. In het middendeel van de linkerzijgevel bevinden zich links, in een betonnen omlijsting, zes vernieuwde kunststof vierruits vensters. Rechts hiervan is op de begane grond een vernieuwde kunststof deur aanwezig in de oorspronkelijke betonnen omlijsting. Daarboven, ter hoogte van de verdieping, is in een betonnen omlijsting een dubbel kunststof eenruits venster aangebracht.

Zicht op de school vanaf de Lijntjesstraat.

Linkerzijgevel.

Vernieuwde vensters linkerzijgevel.

Vernieuwde deur linkerzijgevel.

Terugliggend geveldeel linkerzijgevel.

Achtergevel (zuidwestzijde)

De achtergevel bestaat uit drie delen: twee terugliggende delen met daartussen een vooruitstekend bouwdeel. In het linker terugliggende deel bevinden zich op de verdieping, in een betonnen omlijsting, twee vernieuwde kunststof vierruits vensters. Ter hoogte van de begane grond is tegen dit geveldeel later een aanbouw geplaatst. Hierachter zijn sporen van een dichtgemetselde vensteropening zichtbaar. In het vooruitstekende bouwdeel bevinden zich verdeeld over de begane grond en de verdieping twaalf vernieuwde kunststof vierruits vensters in betonnen omlijstingen. In het rechter terugliggende deel zijn vier vernieuwde kunststof vensters in betonnen omlijstingen aanwezig.

Linkerdeel achtergevel.

Achtergevel.

Achtergevel.

Rechterdeel achtergevel.

Rechterzijgevel (noordwestzijde)

De oorspronkelijke gevel bestaat uit een vooruitstekend deel links en een terugliggend deel rechts. Tegen de volledige rechterzijgevel is in de jaren '70 van de twintigste eeuw een eenlaags aanbouw gebouwd, waardoor de oorspronkelijke gevel deels aan het zicht wordt onttrokken. In het linker deel is op de begane grond een vernieuwde kunststof deur in oorspronkelijke betonnen omlijsting aanwezig. Daarboven bevindt zich een dubbel kunststof eenruits venster in betonnen omlijsting. Boven de aansluiting met de latere aanbouw zijn drie vernieuwde kunststof vierruits vensters in betonnen omlijstingen aanwezig. Hieronder waren oorspronkelijk ook drie vierruits vensters aanwezig, maar deze zijn dichtgemetseld en grotendeels aan het zicht onttrokken door de latere aanbouw. In het terugliggende geveldeel rechts waren oorspronkelijk zes vierruits vensters in betonnen omlijsting aanwezig. Vijf hiervan zijn vernieuwd in kunststof, maar de zesde gevelopening is dichtgemetseld en grotendeels aan het zicht onttrokken door de latere aanbouw.

Linkerdeel rechterzijgevel.

Rechterdeel rechterzijgevel.

Vernieuwde vensters in rechterzijgevel.

Dichtgemetselde vensters in rechterzijgevel.

Rechterzijgevel aanbouw.

Interieur

Begane grond

De school is volgens het haltype gebouwd en bestaat uit een centrale ruimte die functioneert als aula en hal, waaromheen de overige ruimtes gerangschikt zijn. Op de begane grond bevonden zich oorspronkelijk drie leslokalen, twee toiletgroepen, een podium en de kamer van het schoolhoofd. Aan weerszijde van de hoofdingang bevindt zich een trappenhuis. Doorheen de jaren hebben verschillende wijzigingen aan het interieur plaatsgevonden. De laatste wijziging dateert uit 2013, wanneer een aantal later geplaatste binnenmuren zijn weggehaald.

Doordat later nieuwe toegangsdeuren zijn toegevoegd aan de hoofdingang, is een nieuw ingangsportaal ontstaan vóór de oorspronkelijke ingang. Ter hoogte van de oorspronkelijke toegangsdeuren zijn nieuwe binnendeuren geplaatst. Deze leiden naar de centrale hal. In de hal ligt de oorspronkelijke tegelvloer bestaande uit grijze, rode, gele en zwarte gevlamde tegels in een geometrisch patroon. In de hal is een lambrisering van schoonmetselwerk aanwezig. Dit metselwerk is later wit geschilderd. Aan de zuidoostelijke zijde van de hal is later een afscheidingswand met balie geplaatst voor de administratie. De drie lokalen op de begane grond zijn voorzien van latere interieurafwerkingen. Mogelijk bevinden zich onder de linoleumvloeren en boven de systeemplafons nog de oorspronkelijke afwerkingen. Wel zijn in alle lokalen nog oorspronkelijke vaste houten kasten met schuifdeuren aanwezig. De toegangsdeuren tot de lokalen zijn vermoedelijk eveneens oorspronkelijk. De toiletgroep links van de hoofdingang is nog aanwezig, maar de afwerking hiervan is later gewijzigd. De toiletgroep rechts van de hoofdingang is verwijderd en met de garderobe samengevoegd tot handvaardigheid lokaal. Onder het

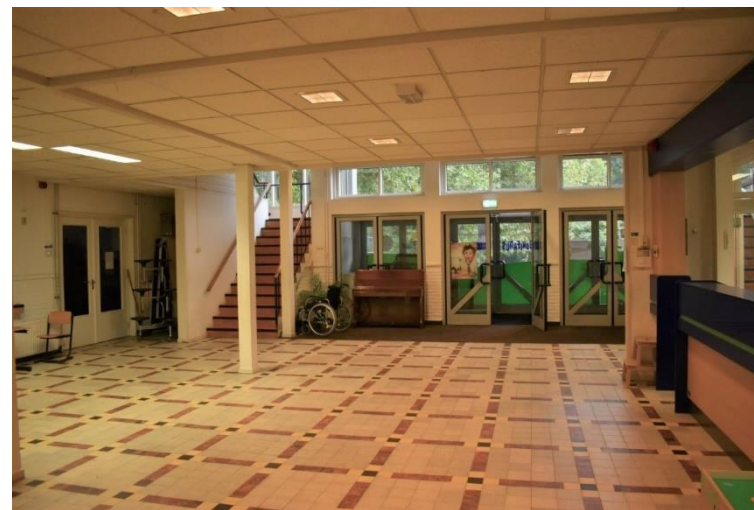

oorspronkelijke podium is een kelder aanwezig. De toegang tot de kelder is bij het realiseren van de aanbouw in de jaren '70 verplaatst. De balustrade van de keldertrap is dan ook niet oorspronkelijk.

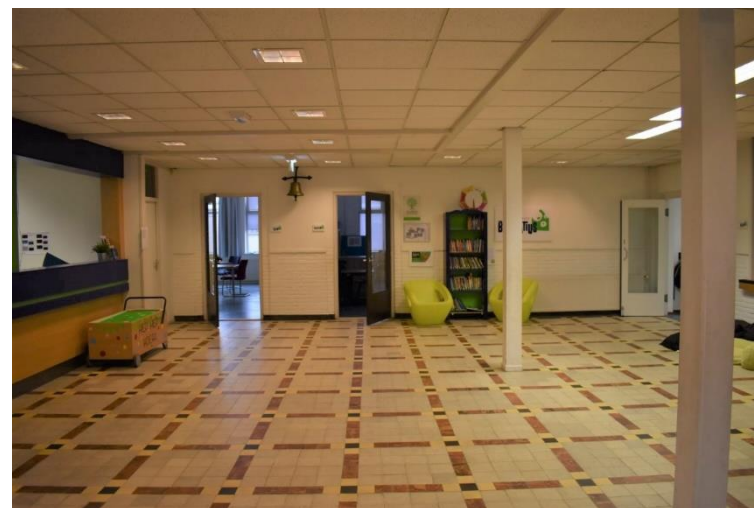
De twee trappen naar de verdieping bestaan uit een metselwerk basis die witgeschilderd is, met daarop grindbetonnen traptreden. De traptreden zijn later bekleed met linoleum. De trapleuningen bestaan uit sobere ijzeren spijlen met daarop een houten leuning. Deze zijn vermoedelijk oorspronkelijk, maar wijken in uitvoering af van de tekeningen die tot de oorspronkelijke vergunning behoren.

Plattegrond van de begane grond van de school.

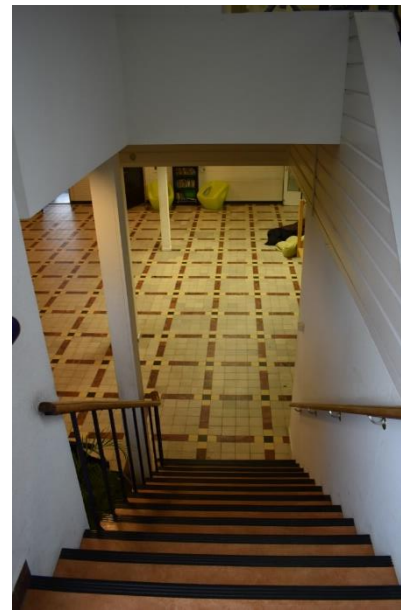
Centrale hal gezien richting de voorgevel.

Centrale hal gezien richting de achtergevel.

Podium in de centrale hal.

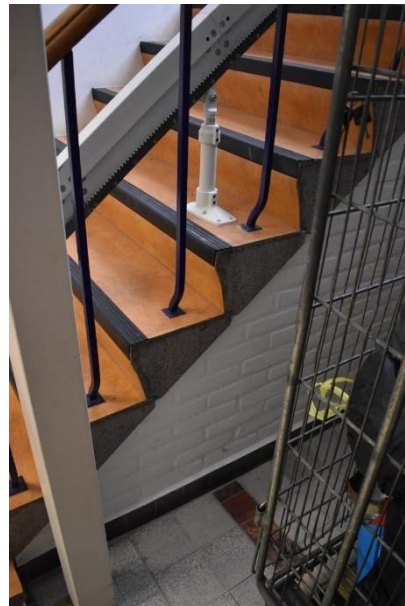
Zicht vanuit trap naar hal.

Noordwestelijk trappenhuis.

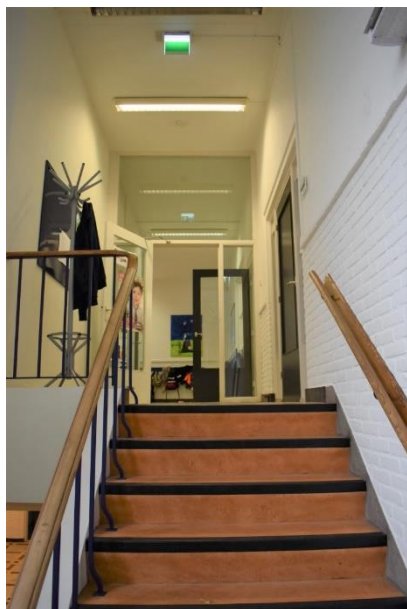

Oorspronkelijke trap met bekleding. Zijkant van de trap.

Zuidoostelijk trappenhuis.

Zicht vanuit trap naar verdieping.

De lokalen zijn voorzien van een latere interieurafwerking.

De lokalen zijn voorzien van een latere interieurafwerking.

De lokalen zijn voorzien van een latere interieurafwerking.

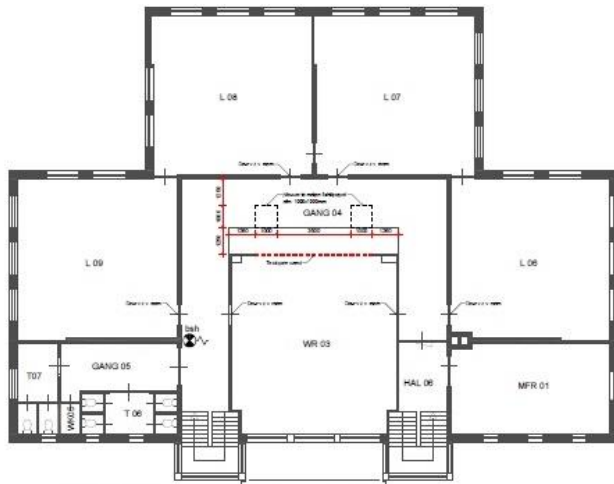
De lokalen hebben allemaal oorspronkelijke kasten.

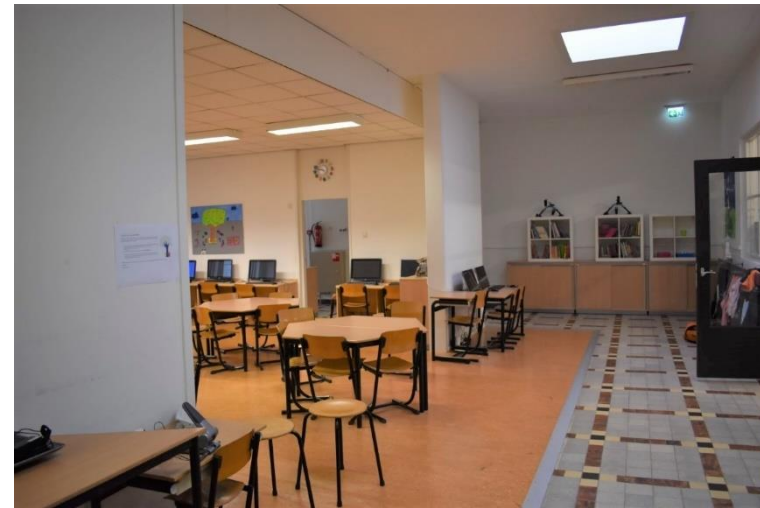
Vernieuwd venster.

Verdieping

Op de verdieping bevonden zich oorspronkelijk vier leslokalen en twee toiletgroepen gesitueerd rond een vide met galerij. De vide is later dicht gebouwd en is nu in gebruik als computerlokaal. Op de voormalige galerij is de oorspronkelijke tegelvloer van grijze, rode, gele en zwarte gevlamde tegels in een geometrisch patroon nog aanwezig. Ook hier waren de muren voorzien van een lambrisering van schoonmetselwerk. Dit metselwerk is later wit geschilderd. Boven de lambrisering is, tussen de deuren van twee van de lokalen in, een oorspronkelijke console aanwezig waar een beeld van Sint Bonifatius op stond. In twee van de vier lokalen op de verdieping zijn oorspronkelijke zesruits vensters aanwezig tussen de lokalen en de voormalige galerij. De stucplafonds boven de voormalige galerij en de trappenhuisen zijn voorzien van sobere sierlijsten. De kapstokken tegen de lambrisering zijn vermoedelijk later aangebracht. De deuren met zijlichten naar de (voormalige) toiletgroepen zijn vermoedelijk oorspronkelijk, net als de toegangsdeuren tot de lokalen. De toiletgroep rechts van de trappenhuisen is later gewijzigd naar opslagruimte. De toiletgroep links van de trappenhuisen is nog aanwezig, maar de afwerking hiervan is later gewijzigd. In de vier lokalen op de verdieping is de interieurafwerking eveneens later gewijzigd. Wel zijn, net als in de lokalen op de begane grond, nog oorspronkelijke houten vaste kasten met schuifdeuren aanwezig.

Plattegrond van de verdieping van de school.

Links de voormalige vide die dichtgemaakt is.

*Gang op verdieping.
verdieping.*

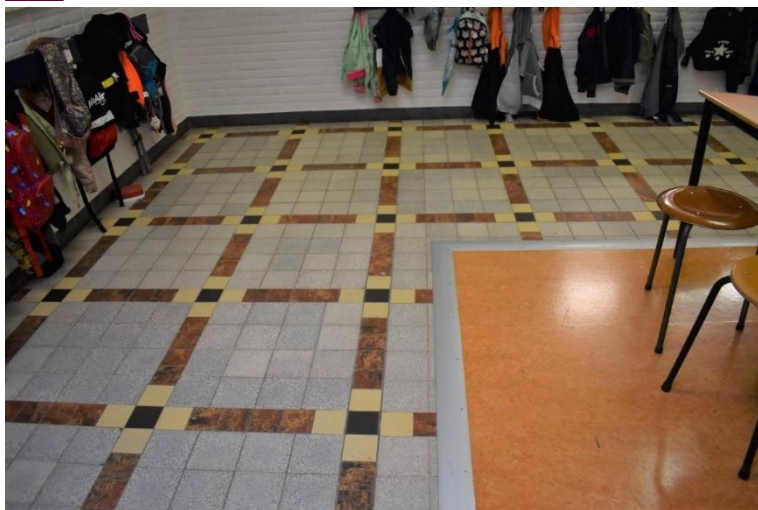
Oorspronkelijke doorgang op

*Oorspronkelijke console voor
beeld St. Bonifatius.*

Gang op verdieping.

Oorspronkelijke tegelvloer op verdieping.

Oorspronkelijke doorgang op verdieping.

Waardering

Deze waardering is opgesteld aan de hand van de waarderingscriteria voor de bouwkunst van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed.

De waardering heeft betrekking op het schoolgebouw aan de Kruiskensweg 8.

Cultuurhistorische waarden

De school gelegen aan de Kruiskensweg 8 bezit cultuurhistorische waarde als uitdrukking van de sociaaleconomische en historisch-ruimtelijke ontwikkeling van Asten. Het object is tevens van cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van basisscholen en dan met name in de jaren '50 van de twintigste eeuw.

Architectuur- en kunsthistorische waarden

Het gebouw is van redelijke architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een wederopbouwschool. Diverse kenmerken uit de bouwperiode zijn nog aanwezig, zoals baksteengevels met betonnen details en in het interieur tegelvloeren, lambriseringen en kasten.

Situationele en ensemblewaarden

De school heeft situationele waarde vanwege de ligging op de beeldbepalende locatie op de hoek van de Kruiskensweg en de Lijntjesstraat. Tevens vormt de school een ensemble met het schoolplein aan de voorzijde en de muurtjes die dit plein van het trottoir afscheiden.

Gaafheid en herkenbaarheid

De oorspronkelijke hoofdvorm van de school is goed herkenbaar gebleven, maar is enigszins aangetast door de uitbreiding aan de noordwestzijde en het wijzigen van de hoofdentree. Ook heeft het gebouw aan gaafheid ingeboet doordat alle vensters zijn vervangen door kunststof en aluminium exemplaren. In het interieur is de hoofdstructuur, ondanks het dichtbouwen van de vide, gaaf bewaard gebleven. Ook zijn diverse interieurafwervingen zoals tegelvloeren, lambriseringen, stucplafonds en kasten bewaard gebleven.

Zeldzaamheid

Vanwege de gaafheid in relatie tot de cultuurhistorische, architectuurhistorische en situationele waarden is er sprake van relatieve zeldzaamheidswaarde op lokaal niveau.